

В.С. Ткачишин¹,
О.Ю. Алексійчук¹, Н.Ю. Ткачишина²

¹ Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Київ

² ДЗ «Дорожня клінічна лікарня № 2 ст. Київ» ДТГО «Південно-Західна залізниця», Київ

Патологічні зміни гепатобіліарної системи у працівників локомотивних бригад

Ключові слова

Працівники локомотивних бригад, гепатобіліарна система, ультразвукове дослідження органів черевної порожнини, хронічний холецистит, хронічний панкреатит, жировий гепатоз.

За даними багатьох авторів, захворювання органів травлення значно поширені серед працівників локомотивних бригад [2–5]. Машиністи та їхні помічники хворіють переважно на такі захворювання шлунково-кишкового тракту, як гастрит, виразкова хвороба, жировий гепатоз, дискінезія жовчовивідних шляхів та реактивний панкреатит, причому набагато частіше, ніж робітники-залізничники інших професій [1]. Відомо, що вже у віці 20–29 років загальна захворюваність працівників локомотивних бригад на хвороби органів травлення більше ніж удвічі вища, ніж у міського населення. Вікова тенденція до підвищення захворюваності також характерна для цієї професійної групи – у віці 50–59 років рівень захворюваності перевищує такий у осіб віком 20–29 років майже вдвічі.

Наші власні дослідження свідчать про те, що у структурі захворювань травної системи у працівників локомотивних бригад перше місце посідає хронічний холецистит ((44,97 ± 3,15) %), друге – хронічний панкреатит ((30,92 ± 2,92) %), третє – жировий гепатоз ((12,85 ± 2,12) %), четверте – дискінезія жовчовивідних шляхів ((10,04 ± 1,9) %), п'яте – синдром Жильбера ((5,62 ± 1,45) %) [4]. У зв'язку з розвитком залізничних сполучень та постійним збільшенням перевезень збереження здоров'я цієї категорії працівників є актуальним завданням.

Мета дослідження – вивчити патологічні зміни гепатобіліарної системи у працівників локомотивних бригад за допомогою ультразвукового дослідження органів черевної порожнини.

Матеріали та методи

Обстежено 249 машиністів та їхніх помічників. Всі обстежені – чоловіки віком від 19 до 61 року, середній вік – 40,33 року (табл. 1).

До складу контрольної групи, порівнянної з основною за статтю та віком, увійшли 93 працівники інженерної ланки.

Усім пацієнтам обох груп проведено ультразвукове дослідження органів черевної порожнини за допомогою апарата Vivid-7 (General Electric). Це дослідження проведено всім працівникам у вигляді скринінгу.

Результати та обговорення

Результати обстеження пацієнтів наведено у табл. 2.

За даними ультразвукового дослідження органів черевної порожнини, у працівників локомотивних бригад виявлено переважно хронічний холецистит, хронічний панкреатит, жировий гепатоз, дискінезію жовчовивідних шляхів. Інші захворювання органів травлення трапляються

Таблиця 1. Розподіл працівників локомотивних бригад за віком (n = 249)

Вік, роки	Кількість працівників
До 20	6 (2,4 %)
21–30	65 (26,1 %)
31–40	37 (14,8 %)
41–50	77 (31,0 %)
Понад 50	64 (25,7 %)

Таблиця 2. Патологічні зміни органів черевної порожнини в обстежених пацієнтів

Патологічний процес	Основна група (n = 249)		Контрольна група (n = 93)	
	Абс.	P ± mp	Абс.	P ± mp
Хронічний холецистит	156	62,65 ± 3,06*	23	24,73 ± 4,47
Хронічний панкреатит	109	43,77 ± 3,14*	14	15,05 ± 3,70
Жировий гепатоз	87	34,93 ± 3,02*	22	23,65 ± 4,40
Дискінезія жовчовивідних шляхів	63	25,30 ± 2,75	18	19,35 ± 4,09
Інші патологічні стани	52	20,88 ± 2,57	16	17,20 ± 3,91

Примітка. * Достовірна різниця щодо показників контрольної групи (p < 0,05).

Таблиця 3. Частота патологічних змін органів черевної порожнини залежно від підходу до обстеження (n = 249)

Патологічний процес	Скринінгове дослідження		Обстеження за наявності скарг	
	Абс.	P ± mp	Абс.	P ± mp
Хронічний холецистит	156	62,65 ± 3,06*	112	44,97 ± 3,15
Хронічний панкреатит	109	43,77 ± 3,14*	77	30,92 ± 2,92
Жировий гепатоз	87	34,93 ± 3,02*	32	12,85 ± 2,12
Дискінезія жовчовивідних шляхів	63	25,30 ± 2,75*	25	10,04 ± 1,90
Інші патологічні стани	52	20,88 ± 2,57	50	20,08 ± 2,53

Примітка. * Достовірна різниця щодо обстеження за наявності скарг (p < 0,05).

значно рідше і не відрізняються за частотою від показників контрольної групи (p > 0,05), тому було вирішено об'єднати їх в одну групу. Частка пацієнтів, які за результатами ультразвукового дослідження не мали патологічних змін органів травлення, становила (30,92 ± 2,92) %. Патологія органів травлення в основній групі часто мала поєднаний характер (101 ((40,56 ± 3,1) %) випадок). Кількість осіб з однією нозологічною формою становила 71 ((28,51 ± 2,86) %).

Частота хронічного холециститу, хронічного панкреатиту, жирового гепатозу у контрольній групі вірогідно відрізнялася від аналогічних показників основної групи (p < 0,05). Також виявлено достовірну різницю між групами у кількості осіб, які не мали патологічних змін системи органів травлення (p < 0,05).

Цікаво, що частота патологічних процесів органів травлення у працівників локомотивних бригад, установлена за даними УЗД органів черевної порожнини при скринінговому дослідженні проведення ультразвукового дослідження органів черевної порожнини всім обстеженим працівникам локомотивних бригад (незалежно від наявності скарг на проблеми з боку органів травлення), набагато перевищувала частоту, виявлену у цих пацієнтів за медичною документацією на основі вибіркового досліджень

за потребою (за наявності скарг, які свідчать про патологію органів травлення) [4] (табл. 3). Скринінгове застосування методу ультразвукового дослідження органів черевної порожнини у працівників локомотивних бригад дає змогу виявити патологічні процеси органів травлення на більш ранніх етапах, до появи відповідних скарг.

Проведення скринінгових досліджень дасть змогу здійснити своєчасне профілактичне лікування. Доцільно застосовувати цей підхід у схемах ефективної диспансеризації машиністів та їхніх помічників.

Висновки

Працівники локомотивних бригад страждають переважно на такі захворювання органів травлення, як хронічний холецистит, хронічний панкреатит, жировий гепатоз та дискінезія жовчовивідних шляхів.

Частота поєднаної патології системи органів травлення у працівників локомотивних бригад становить (40,56 ± 3,11) %, а однієї нозологічної форми – (28,51 ± 2,86) %.

Ультразвукове дослідження органів черевної порожнини слід проводити всім працівникам локомотивних бригад незалежно від наявності відповідних скарг, тобто у вигляді скринінгу.

Список літератури

1. Жижневская А.А., Лисобей В.А. О взаимосвязи заболеваемости машинистов железнодорожного транспорта и их помощников с условиями труда // Актуальные проблемы транспортной медицины.— 2006.— № 3 (5).— С. 69—73.
2. Кривуля С.Д. Проблемы гигиены питания на железнодорожном транспорте // Социально-гигиенические вопросы организации питания на железнодорожном транспорте: Сб. тр. ВНИИЖГ.— М., 1988.— С. 93—97.
3. Лисобей В.А. Взаимодействие санитарно-эпидемиологической и лечебно-профилактической служб — основа внедрения обязательной государственной бюджетно-страховой медицины на транспорте // Актуальные проблемы транспортной медицины.— 2007.— № 2 (8).— С. 30—39.
4. Ткачишин В.С., Алексійчук О.Ю., Ткачишина Н.Ю., Каневський О.С. Частота зустрічальності патологічних процесів внутрішніх органів серед працівників локомотивних бригад // Медицина транспорту України.— 2011.— № 2 (38).— С. 49—52.
5. Ткачишин В.С., Арустамян О.М., Ткачишина Н.Ю., Каневський О.С. Загально-соматична та професійна патологія серед працівників локомотивних бригад // Медицина транспорту України.— 2011.— № 1 (37).— С. 99—107.

В.С. Ткачишин, А.Ю. Алексійчук, Н.Ю. Ткачишина

Патологические изменения гепатобилиарной системы у работников локомотивных бригад

В результате проведенных нами исследований установлено, что работники локомотивных бригад страдают в основном такими заболеваниями органов пищеварения, как хронический холецистит, хронический панкреатит, жировой гепатоз и дискинезия желчевыводящих путей. Ультразвуковое исследование органов брюшной полости необходимо проводить всем работникам локомотивных бригад независимо от наличия соответствующих жалоб, то есть в виде скрининга.

V.S. Tkachyshyn, O.Yu. Aleksiiichuk, N.Yu. Tkachyshyna

Pathological changes of hepatobiliary system in the workers of locomotive brigades

As the result of own investigations it has been established that workers of the locomotive brigades suffer first of all from such disorders of digestive organs as chronic cholecystitis, chronic pancreatitis, fatty hepatosis and biliary dyskinesia. The ultrasonic examination of abdominal organs is required to all workers of locomotive brigades independently from the presence of concomitant complaints, i.e. the screening seems to be reasonable.

Контактна інформація

Ткачишин Володимир Степанович, д. мед. н., доцент
04655, м. Київ, просп. Московський, 19
Тел. (44) 419-86-93. E-mail: tkachishin@mail.ru

Стаття надійшла до редакції 11 березня 2012 р.